

Examining Greco's Solution to 'The Garbage Problem' in the Epistemology of Testimony

Morteza Motavalli¹, Mahdi Azimi²

¹ Ph.D., Department of Islamic Philosophy and Theology, University of Tehran, Tehran, Iran
(Corresponding author). motavalimorteza@ut.ac.ir

² Associate Professor, Department of Islamic Philosophy and Theology, University of Tehran, Tehran, Iran.
mahdiazimi@ut.ac.ir

Abstract

Research Article

Posing the issue of fallacies, Aristotle tried to keep safe the discursive reason—one of the sources of knowledge—from likely errors. Likewise, John Greco wants, in fact, to determine the reliable framework of testimony—another source of knowledge—by introducing the garbage problem. To solve the problem, he tries to consider the garbage problem as a generality problem. In this way, the relevant parameters—which are determined by the practical concerns/tasks that form the epistemic community—warrant reliability by narrowing the transmission channels. We will recognize some deficiencies in his view taking an analytical and critical approach and a comprehensive look at his epistemology of testimony in general. Therefore, we indicate that a better formulation of the problem can be offered. We cannot ignore the two following difficulties though the difficulty of letting luck into knowledge and the difficulty of a partly person-oriented solution being somehow resolvable. First, Greco does not explain how practical concerns lead us to the right results. Second, it is not that the practical tasks and the relevant parameters are always known.

Keywords: John Greco, the garbage problem, testimony, the generality problem, relevant parameters, practical concerns, transmission channels.

Received: 2023/10/20 ; Received in revised form: 2024/02/21 ; Accepted: 2024/03/01 ; Published online: 2024/03/11

▣ Motavalli, M. & Azimi, M. (2024). Examining Greco's Solution to 'The Garbage Problem' in the Epistemology of Testimony. *Journal of Philosophical Theological Research*, 26(2), 127-148.
<https://doi.org/10.22091/jptr.2024.10010.2958>

▣ © The Authors

Introduction

After theorizing in this domain for over ten years, Greco wrote a comprehensive book on the epistemology of testimony in 2020, *The Transmission of Knowledge*. In this book, he puts forward a new theory for solving many problems in literature; although he admits that he doesn't dig into details too much. He uses the very theory to solve a problem that he, apparently, poses for the first time and calls it "the garbage problem." It should be mentioned that he presents the problem and its solution in 2018 in the article "Transmitting faith (and garbage)" and in 2019 in the article "The transmission of knowledge and garbage", but in this book, he puts it in a coherent system along with other problems.

Knowledge is often transmitted alongside garbage. For example, parents transmit prejudice to their children in addition to the huge amount of information they give them. The problem is to explain how knowledge is transmitted along with garbage. Even if the hearer has good evidence for the competence and sincerity of the speaker, it is not usually so easy to sift out the knowledge from the garbage.

Greco's solution for the garbage problem

Greco's general strategy is to treat the garbage problem as a generality problem. Just as in other sources of justification and knowledge, like perception, the relevant parameters warrant the reliability of the process/faculty; in testimony, too, the relevant parameters bring reliability by narrowing the transmission channels and therefore preventing concomitant garbage. Here, the relevant parameters are determined by practical tasks/concerns—the concerns that constitute the epistemic community. Epistemic communities have two kinds of informational needs: acquiring the information relevant to their practical tasks and distributing that information to the people who need it. Norms or standards will guarantee the quality of this information for a well-functioning community. These are the parameters regarding the conditions and scope of adequate perception/testimony/etc. Different epistemic communities have different norms or standards depending on the tasks at hand.

Now we can easily see how the garbage problem is solved. Suppose that you go to a skillful doctor to treat your medical problem. During the meeting, the doctor talks nonsense about politics and brings misconceptions to support his views. While the doctor is completely reliable in the first scope, he says garbage in the second scope. But considering that the purpose of going to the doctor is to get information about the condition of the disease, his garbage-talking is not important. That is, in this practical task, the reliable transmission channel between you and him in the community that has given him license is only the scope of medical information.

Greco comes to an end by addressing a problem. The problem is that sometimes the relevant practical concerns or relevant parameters are not known. Greco's answer is the same as Heller's to the problem of generality: context fixes the relevant parameters, in a very complex way that cannot be easily codified in rules. It is not reasonable to try to find a rule that can determine the relevant parameters in each case. This is because, on the one hand, we don't have access to the multitude of contextual features that play a role in determining the parameters, and, on the other hand, since we are adept enough in recognizing the reliability of a process for practical purposes, we don't need such a rule.

Objections

Greco tries to solve the garbage problem with an externalist approach. Hence, we will move in the same framework in our examination of his view and avoid criticizing him from an internalist perspective.

1. The first objection concerns Greco's formulation of the problem. He considers his problem to be the explanation of how knowledge is transmitted right alongside garbage. But the answer he gives only specifies the transmission of knowledge and its correct scope. In other words, the problem and its answer are not consistent. The problem is how knowledge and garbage are transmitted together and side by side, not to explain the difference between the transmission of knowledge and the transmission of garbage. But the answer he puts forward determines the exact scope of knowledge transmission—that is, successful transmission channels versus unsuccessful transmission channels—by practical tasks constituting the epistemic community. Therefore, it is better to formulate the problem as follows: Based on other theories of knowledge transmission, knowledge is transmitted right alongside garbage, without making a distinction between them, and this is epistemically bad. How can we avoid it? In other words, in what ways can we prevent the garbage from entering our realm of knowledge?

2. Based on this solution, we determine the relevant parameters guaranteeing reliability with due attention to the practical tasks. Now the question is: how do we know that paying attention to practical tasks results in knowledge or justified belief?

3. We saw that Greco tried to answer with a kind of contextualism and relying on our adeptness, the objection that says that practical concerns or relevant parameters are not known. But his answer is not convincing, because if the context and our adeptness were enough to recognize the relevant parameters or degree of generality, basically there would be no generality problem or garbage problem.

4. As it seems, Greco's solution is rather individualistic. This is despite the fact that social and legal dimensions are very important in the transmission of knowledge, especially when we go beyond ordinary, unimportant, and infertile-for-lying matters and reach unfamiliar, important, and fertile-for-lying matters such as scientific or medical propositions.

5. This solution still does not prevent luck. And knowledge is not luck for anything; otherwise, every true belief would be knowledge.

Conclusion

Greco solves the garbage problem using his information economy framework, with which he provides solutions to many problems in the epistemology of testimony. Though he puts his view in a coherent system adroitly, it is not a successful solution, as the preceding objections show. Because the garbage problem and the generality problem have a similar destiny, the former can be seen as a great challenge to the externalist theories of knowledge. In this way, the need for the internalist aspect of knowledge is felt more than before.

References

- Ali Nezaratizadeh, M. (2012). Testimony as generative source of knowledge: a study and an analysis of Lackey's view. *Naqd va Nazar*, 17(68), 75-95. [In Persian]
- Conee, E., & Feldman, R. (1998). *The generality problem for reliabilism*. *Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 89(1), 1-29.
- Dorri Nogoorani, A. (2018a). *Towjih muhtani bar govahi-yi bavarha-yi dini [Testimonial justification of religious beliefs]*. Doctoral Dissertation. Institute for Humanities & Cultural Studies. [In Persian]
- Dorri Nogoorani, A., & Akbari, R. (2019). Elizabeth Fricker on testimonial justification: a critical review. *Journal of Philosophical Investigations*, 13(26), 147-168. <https://doi.org/10.22034/jpiut.2019.8035>. [In Persian]

- Goldman, A. I. (1993). *Epistemology and cognition*. Harvard University Press.
- Goldman, A. I. (2012). What is justified belief? In *Reliabilism and contemporary epistemology: essays*. Oxford University Press.
- Goldman, A. I., & Beddor, B. (2021). Reliabilist epistemology. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*. URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/reliabilism/>
- Greco, J. (2018). Transmitting faith (and garbage). *European Journal for Philosophy of Religion*, 10(3), 85-104. <https://doi.org/10.24204/ejpr.v10i3.2604>
- Greco, J. (2019). The transmission of knowledge and garbage. *Synthese*, 197, 2867-2878. <https://doi.org/10.1007/s11229-019-02090-3>.
- Greco, J. (2020). *The transmission of knowledge*. Cambridge University Press.
- Kashfi, A. (2021). *Chisti va imkan-i ma'refat*. Samt. [In Persian]
- Khodaparast, A. (2016). Religious belief and intellectual autonomy. *Philosophy of Religion Research (Namah-i Hikmat)*, 13(26), 91-112. <https://doi.org/10.30497/prr.2016.1750>. [In Persian]
- Khodaparast, A. (2019). *Bavar-i dini va fazilat-i fikri; tahavvul-i akhlaq-i bavar-i dini dar ta'amul ba ma'refat shenasi-yi fazilat geryane-i Zagzebski*. Hermes. [In Persian]
- Motavalli, M. (2024). *Chisti va i'tibar-I ma'refat shenakhti-yi tajrube-yi dini nazd-i Suhrawardi: guzaresh, tahlil, va naqd* [Suhrawardī on the Quiddity and Epistemological Credibility of Religious Experience: An Account, Analysis, and Criticism]. Doctoral Dissertation. University of Tehran. [In Persian]
- Swinburne, R. (2004). *The Existence of God*. Clarendon Press.

بررسی راه‌حل گرکو برای «مسئله زباله» در معرفت‌شناسی گواهی

مرتضی متولی^۱ (ORCID ID)، مهدی عظیمی^۲

^۱ دکتری، گروه فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول). motavalimorteza@ut.ac.ir.
^۲ دانشیار، گروه فلسفه و کلام اسلامی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. mahdiazimi@ut.ac.ir

چکیده

ارسطو با پیش کشیدن بحث مغالطات تلاش داشت منبع معرفت عقل استدلالی را از خطاهای احتمالی به دور دارد. به گونه‌ای مشابه، گرکو با پیش کشیدن مسئله زباله در واقع قصد دارد چارچوب اعتمادپذیر منبع معرفت گواهی را تعیین کند. او برای این منظور تلاش می‌کند مسئله زباله را همچون «مسئله عمومیت» به حساب آورد. در این صورت، پارامترهای مربوط -که دغدغه‌های/تکالیف عملی شکل دهنده جامعه معرفتی آنها را مشخص می‌سازند- اعتمادپذیری را با تنگ کردن کانال‌های انتقال تضمین می‌کنند. ما با رویکردی تحلیلی و انتقادی و نگاهی جامع‌نگر به معرفت‌شناسی گواهی گرکو به طور کلی کاستی‌هایی را در دیدگاه او شناسایی می‌کنیم. به این ترتیب، نشان می‌دهیم که می‌توان صورت‌بندی دقیق‌تری از مسئله پیش نهاد. اگر دو اشکال راهیابی بخت به معرفت و تا اندازه‌ای فرد-محور بودن راه‌حل را رفع‌شدنی بدانیم، از دو اشکال دیگر نمی‌توان چشم پوشید: نخست این‌که گرکو تبیینی از این‌که چگونه به میان آمدن دغدغه‌های عملی نتایج درستی را به بار می‌آورد ارائه نمی‌دهد؛ دوم این‌که این گونه نیست که تکالیف عملی و پارامترهای مربوط همیشه معلوم باشند.

کلیدواژه‌ها: جان گرکو، مسئله زباله، گواهی، مسئله عمومیت، پارامترهای مربوط، دغدغه‌های عملی، کانال‌های انتقال.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۸؛ تاریخ اصلاح: ۱۴۰۲/۱۲/۰۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۲؛ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۲/۱۲/۲۲

□ متولی، مرتضی؛ عظیمی، مهدی (۱۴۰۳). بررسی راه‌حل گرکو برای «مسئله زباله» در معرفت‌شناسی گواهی. پژوهش‌های فلسفی -

کلامی. (۲)۲۶، ۱۲۷-۱۴۸. <https://doi.org/10.22091/jptr.2024.10010.2958>

مقدمه

منابع توجیه و معرفت یکی از مسائل مهم در معرفت‌شناسی بوده است. معرفت‌شناسان معمولاً پنج منبع متعارف معرفت را برمی‌شمرده‌اند: ادراک حسی، درون‌نگری، عقل، حافظه، و گواهی. اما حافظه و گواهی معمولاً کمتر محل توجه بوده‌اند و به بحث کوتاهی از آنها بسنده می‌شد. تنها در سه چهار دهه گذشته و پس از اثر کودی، گواهی: جستاری فلسفی^۱، در سال ۱۹۹۲ است که این مسئله جایگاه شایسته خود را در معرفت‌شناسی معاصر یافته است. پس از آن معرفت‌شناسی گواهی، و به گونه‌ای فراگیرتر معرفت‌شناسی اجتماعی، به دست کسانی چون گلدمن، فریکر، لکی، گراهام، گلدبرگ و غیر اینها توسعه یافت تا این که اشکالی از سوی ایشان به معرفت‌شناسی فضیلت جان گرکو را وارد این حوزه از معرفت‌شناسی کرد، به ویژه لکی که نسخه جان گرکو از معرفت‌شناسی فضیلت را هدف قرار داد (Greco, 2020, p. vii).

گرکو پس از نظرپردازی در این گستره برای بیش از ده سال، در سال ۲۰۲۰ کتابی جامع در معرفت‌شناسی گواهی پرداخت: انتقال معرفت. در این کتاب دیدگاهی نو برای حل بسیاری از مسائل موجود در ادبیات بحث پیش کشیده می‌شود؛ البته مؤلف خود بدین اقرار دارد که چندان وارد جزئیات نمی‌شود. او از همین دیدگاه برای حل دشواری‌ای بهره می‌برد که ظاهراً خود برای نخست بار در میان آورده و آن را «مسئله زباله»^۲ نامیده است. گفتنی است که او این مسئله و راه‌حل آن را در سال ۲۰۱۸ در مقاله «انتقال ایمان (و زباله)»^۳ در سال ۲۰۱۹ در مقاله «انتقال معرفت و زباله» می‌آورد، جز این که در این کتاب آن را در یک دستگاه سازگار در کنار دیگر مسائل جای می‌دهد.^۴

معرفت اغلب در کنار زباله منتقل می‌شود. برای نمونه، والدین در کنار اطلاعات فراوانی که به فرزندان منتقل می‌کنند تعصب را نیز انتقال می‌دهند. مسئله این است که تبیین شود چطور معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود. به عبارت دیگر، چه دیدگاهی باید درباره انتقال پرداخته شود تا بتواند تبیین کند که چرا معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود. حتی اگر شنونده دلایل خوبی بر شایستگی و راستی گوینده داشته باشد، آن دلایل معمولاً آن قدر باریک‌بافت^۵ نیستند که معرفت را از زباله جدا سازند. برای نمونه‌ای دیگر، فرهنگی را در نظر آورید که دیدگاه روحی به بیماری را می‌پذیرد. متخصصان در این فرهنگ، به کمک مشاهده و استقراء، معرفت‌هایی را درباره نشانه‌های بیماری‌های مختلف، واگیری برخی از آن‌ها،

1. Coody, C. A. J. (1992). *Testimony: A philosophical study*. Clarendon Press.

2. The Garbage Problem

۳. باید این نیز گفته شود که در مقاله نخست این مسئله هم به صورت عام مطرح می‌شود هم به صورت خاص در مورد باورهای دینی، اما راه‌حل یکی بیش نیست. ما تنها به مسئله به صورت عام می‌پردازیم و وارد مسئله زباله در حوزه باورهای دینی نمی‌شویم.

4. fine-grained

پیش‌بینی بهبودی و غیر این‌ها به دست آورده‌اند. اکنون در نظر بگیرید که افراد این فرهنگ با تکیه بر گواهی متخصصان معرفت می‌یابند به این که فلان فرد بیمار است، بیماری او واگیر است، و چشم‌انداز خوبی برای بیماری‌اش وجود ندارد. در همین زمان، متخصصان در کنار گواهی‌های پیشین، گواهی می‌دهند که فلان فرد را روحی پلید فراگرفته است، چنین روحی به آسانی از بدنی به بدن دیگر می‌پرد، و چنین روحی کشنده است. چنان که می‌بینیم، در کنار معرفت‌های پیش‌گفته زباله‌های پس‌آیند آن‌ها نیز وجود دارند. به این ترتیب، در نظریه‌پردازی ما از انتقال معرفت باید این زباله‌ها نیز تبیین خوبی بیابند.

برای روشن‌تر شدن مسئله، می‌توان تناظری میان کار گرکو و کار ارسطو در منطق ایجاد کرد. ارسطو تلاش داشت عقل استدلالی را از آفت‌های محتمل به دور دارد. به این ترتیب، به شناسایی آن آفت‌ها پرداخت و بحث «مغالطات» را پیش کشید. گرکو نیز تلاش دارد منبع گواهی را از آفت‌های احتمالی بپالاید تا آن را آبخواری نوشیدنی برای معرفت سازد. به این ترتیب، به شناسایی کانال‌های انتقال پاک می‌پردازد. با این که هر دو هدفی واحد نسبت به این یا آن منبع معرفت دارند، مسیرشان برعکس است. در حالی که ارسطو آفت‌ها را شناسایی می‌کند تا از آنها دور بماند، گرکو به کانال‌های پاک، و نه آفت‌ها، می‌پردازد تا آنها را به کار گیرد. (البته ارسطو نیز از استدلال‌های پاک غفلت نکرده است.)

به تعبیری، گرکو نظریه «اعتمادپذیری»^۱ را در منبع معرفت گواهی می‌پروراند. به یک معنا، او چالش بزرگ عمومیت^۲ را، که نظریه اعتمادپذیری با آن روبه‌رو است، به منبع گواهی نیز می‌کشد و آنگاه به شیوه خود برای آن چاره‌جویی می‌کند.

ما با رویکردی تحلیلی و انتقادی و نگاهی جامع‌نگر به معرفت‌شناسی گواهی گرکو به طور کلی، نخست به توضیح دیدگاه او می‌پردازیم، آنگاه ملاحظاتی بهبوددهنده و خردکننده را پیش می‌کشیم. در پایان روشن می‌گردد که راه‌حل او موفق نیست.

پیشینه تحقیق

چنان که گذشت، «مسئله زباله» مسئله‌ای نو است که گرکو برای نخستین بار آن را پیش کشیده است. از این رو، ذکر پیشینه برای آن چندان موضوعیت ندارد. با این همه، در همین زمان کوتاه، آثاری درباره آن نگاشته شده که اینجا به ویژه به آثار فارسی مرتبط اشاره خواهد شد.

علی‌نظارتی‌زاده (۱۳۹۱)، در مقاله «گواهی به مثابه منبع تولید معرفت: بررسی و تحلیل دیدگاه جنیفر لکی»، به بررسی پاسخ لکی به این مسئله می‌پردازد که آیا گواهی تنها انتقال‌دهنده معرفت است یا می‌تواند تولیدکننده آن نیز باشد. محمدی (۱۳۹۵)، در کتاب *ارزش معرفت‌شناختی دلیل تقلبی*، و مقاله «ارزش معرفت‌شناختی گزاره‌های تاریخی» (۱۳۹۲)، بیشتر به بحث‌های گواهی در سنت اصولی ما

1. reliabilism

2. Generality Problem

می‌پردازد. او در بررسی‌های خود از ادبیات معرفت‌شناسی گواهی‌های امروزی نیز بسیار سود می‌برد. خداپرست (۱۳۹۷)، در کتاب *باور دینی و فضیلت فکری*، به دیدگاه زاگز بسکی پرداخته که از طریق مرجعیت معرفتی، به ویژه مرجعیت معرفتی دینی، تلاش دارد باورهای گرفته‌شده از دیگری را موجه بداند و توجیه آن را برآمده از اعتماد به خود بداند. او همچنین در مقاله «باور دینی و خودآیینی عقلانی» (۱۳۹۴) نشان می‌دهد که فضیلت خودآیینی با اخذ باور، به ویژه دینی، از دیگری منافاتی ندارد. دهقانی‌نژاد (۱۳۹۵)، در مقاله «معرفت‌شناسی گواهی از دیدگاه قاضی عبدالجبار معتزلی»، نشان می‌دهد که قاضی عبدالجبار، بیشتر با انگیزه‌های الهیاتی، به معرفت‌شناسی گواهی پرداخته است. او افزون بر اینکه گواهی را منبعی معتبر برای معرفت دانسته، آن را هم‌ردیف دیگر منابع قرار داده و باور را امری دانسته که با گواهی منتقل می‌شود. سرانجام باید به کارهای دری نوگورانی اشاره کنیم. وی در رساله دکتری خود، توجیه مبتنی بر گواهی *باورهای دینی* (۱۳۹۷-الف)، مسئله وجود خدا را مرکز توجه خویش قرار می‌دهد و از معرفت‌شناسی گواهی لکی و فریکر در بررسی خود بهره می‌جوید و در مواردی به نقد و اصلاح آنها می‌پردازد. دری نوگورانی و اکبری (۱۳۹۸)، در مقاله «دیدگاه الیزابت فریکر درباره توجیه باورهای مبتنی بر گواهی: بررسی انتقادی»، و دری نوگورانی (۱۳۹۷-ب)، در مقاله «بررسی مقایسه‌ای توجیه باورهای مبتنی بر گواهی و حجیت خبر واحد (با تمرکز بر آرای الیزابت فریکر و شیخ انصاری)»، با دورویکرد انتقادی و تطبیقی توجیه مبتنی بر گواهی را در فریکر بررسی کرده‌اند.

اما مقاله پیش رو چه جایگاهی می‌تواند داشته باشد و تفاوت آن با کارهای پیشین در کجاست؟ نخست، چنان که گذشت، مسئله‌ای نوراکانون توجه قرار داده است، دست‌کم این مسئله در شکل جدیدی طرح شده و در چارچوبی متفاوت پیش می‌رود. دوم، بر خلاف دیگر آثار که بیشتر به لکی، زاگز بسکی و فریکر توجه کرده‌اند، به گرکو پرداخته است که یکی دیگر از نظریه‌پردازان برجسته در این مسئله و به طور کلی در معرفت‌شناسی است، و می‌دانیم که گرکو دیدگاهی بیشتر برون‌گروانه^۱ و اعتمادگروانه - با تفسیری فضیلت‌گروانه^۲ - دارد. سوم، در گواهی به طور فراگیر سخن می‌گوید، در حالی که آثار پیش‌گفته بیشتر به گواهی در امور دینی نظر دارند. هنگامی که باور دینی به میان می‌آید، نقش صدق اخلاقی پررنگ‌تر می‌شود، چنان که بحث‌های افرادی چون سوئین‌برن در فلسفه دین این گونه است (Swinburne, 2004, pp. 322-324). لیکن در اینجا، و به طور کلی در معرفت‌شناسی گواهی، صدق اخلاقی اهمیت کمتری می‌یابد و در عوض نقش صدق منطقی پررنگ‌تر می‌شود.^۳ همان گونه که در

1. externalist

2. virtue-theoretic

۳. منظورم از صدق منطقی در اینجا در مقابل صدق اخلاقی است، که به معنای راستگویی و مطابقت گفتار با پندار [باور] است. به این ترتیب، صدق منطقی به معنای مطابقت باور یا گزاره با واقع است، نه به معنای آنچه صرف تصورش تصدیق بدان را لازم دارد، یا آنچه موضوع/مقدم‌اش متضمن یا مستلزم محمول/تالی است، یا جمله‌ای که در هر تعبیری از آن صادق است.

ادراک حسی و عقل استدلالی طی فرآیندی به معرفت یا باور موجه می‌رسیم، در گواهی نیز، بر پایه فهم معرفت‌شناسان امروزی، طی فرآیندی طولانی‌تر معرفت یا باور موجه به/در ما منتقل/تولید می‌شود. همچنان که در آنجا باید از گزند خطاهای احتمالی به دور ماند و شرایطی را برآورد، در اینجا نیز باید ترتیبی داد تا در بند خطاهای احتمالی نیفتاد و شرایطی، از جمله صدق اخلاقی گوینده، را مترصد بود. با این که گرکو همین مسئله و پاسخ را در باورهای دینی نیز به میان می‌آورد، در اینجا به آن نمی‌پردازیم. دلیل این امر آن است که، به نظر نویسنده، به باورهای دینی به جهت خصوصیت مورد اشکالات دیگری هم وارد است. از بهر اشاره می‌گوییم که این گونه باورها درباره امور نامأنوس، مهم، و بارور برای دروغ می‌باشند^۱ -جایی که، بر خلاف گواهی دانشمندان علوم، نظام اعتبارسنج را در آن راهی نیست.^۲ و چهارم این که با چکش کاری مسئله، صورت‌بندی روشن‌تر و دقیق‌تر دیگری از آن ارائه خواهد شد.

پیش از ادامه سخن، باید این نکته را یادآور شوم که گرکو در اینجا از گواهی به طور کلی سخن می‌گوید. او در این بحث خود میان گواهی فردی و جمعی، گواهی متخصص و غیرمتخصص، گواهی رسمی و غیررسمی، گواهی مستقیم و غیرمستقیم، و غیر اینها تمایزی نمی‌گذارد و تنها از گواهی سخن می‌گوید.

راه‌حل گرکو برای مسئله زباله

گرکو پیش از ارائه دیدگاه خود، ناکارآمدی رویکردهای دیگر به معرفت مبتنی بر گواهی را نشان می‌دهد. به این ترتیب، اعتمادگروی نمی‌تواند از عهده این تکلیف برآید. دلیل این امر آن است که اگر شرط اعتمادپذیری شونده در نگر باشد، او فراگیرانه، چنان که گذشت، از تشخیص موارد خوب و بد قاصر است. اگر اعتمادپذیری گوینده پیش‌دید باشد، او، چنان که در پیش دیدیم، زباله نیز می‌گوید و گواهی دهنده قابل اعتمادی نیست. اگر هم اعتمادپذیری دادوستد مبتنی بر گواهی در نظر باشد، که شامل گوینده و شونده و حتی محیط اجتماعی نیز باشد، باز هم، چنان که نمونه‌های پیشین و دو نمونه پسین نشان می‌دهند، ثمربخش نخواهد بود. آموزگار همچنان افسانه‌های فرهنگی را به دانش‌آموز فرامی‌فرستد و پزشک شبه-علم را به بیماران منتقل می‌کند.

همچنین قرینه‌گروی از دست‌یابی به این فرخواست وامی‌ماند، زیرا حتی با فرض برخورداری او از شواهدی برای راستی و شایستگی گوینده آن شواهد آن قدر ریزبافت نیستند که فرد بتواند موارد خوب را از موارد بد تشخیص دهد.

۱. برای نمونه، باور به وجود خدا را در برابر باور به وقوع تصادف در خیابان بهشتی در نظر آورید. دومی چون به ادراک حسی درمی‌آید، نه برای ما چیز عجیبی است، نه تأثیر چندانی در زندگی ما دارد، نه مدعی آن می‌تواند به جایگاهی برسد.

۲. نویسنده در رساله دکتری‌اش تا اندازه‌ای به این مسئله پرداخته است (متولی، ۱۴۰۲، صص. ۱۱۳-۱۳۳).

اما رویکردهای وجهی همچون نظریه‌های ایمنی^۱ و حساسیت^۲ چگونه؟ شرط حساسیت در صورت‌بندی استاندارد آن می‌گوید که باور S به p از طریق روش M آنگاه معرفت است که اگر p کاذب باشد، S به p از طریق M باور پیدا نکند. و شرط ایمنی در صورت‌بندی استاندارد آن می‌گوید که باور S به p از طریق روش M آنگاه معرفت است که اگر S به p از طریق M باور پیدا کند، آنگاه p صادق باشد. چنان‌که دیده می‌شود، هر یک از این دو رویکرد توانایی تبیین موارد پیش‌گفته از جمله مورد فرهنگ باورمند به روح را دارند، زیرا در گزاره‌های در پیوند با بیماری، واگیری آن، و پیش‌بینی بهبودی شرط حساسیت یا ایمنی برآورده می‌شود، اما در گزاره‌های در پیوند با جایگیری روح در فرد، پرش آن به بدنی دیگر، و کشندگی آن شرط حساسیت یا ایمنی برآورده نمی‌شود.

گرکو با پیش آوردن نمونه دروغگوی شگفت‌انگیز^۳ نشان می‌دهد که این دو رویکرد ضعیف هستند و مواردی را معرفت به شمار می‌آورند که ما با استواردلی می‌دانیم معرفت نیستند.

دروغگوی شگفت‌انگیز: سم دروغجوی آسیب‌شناختی است، اما به خاطر شگفتی‌ای در آسیب‌شناسی اش، غیرممکن است بتواند دروغی درباره مادرش بگوید. سم دارد با هیزر سخن می‌گوید و دروغ پشت دروغ درباره خانواده‌اش سر هم می‌کند، به جز یک ادعای صادق درباره مادرش، که مادر سم دوست دارد جامه‌های گل‌گلی بپوشد. هیزر دلیلی برای این که فکر کند سم دروغ‌گوست ندارد و هر دلیلی دارد برای این که فکر کند او درباره خانواده‌اش سراسر راست است. (Greco, 2020, p. 190)

سپس، در مقام بازسازی این دو رویکرد ریشه ضعف آنها را کم‌پنهان بودن آنها و تمرکزشان بر یک باور می‌داند و با به میان آوردن طبقات باورها صورت‌بندی نوینی از آن دو شرط به میان می‌آورد. به این ترتیب، دروغگوی شگفت‌انگیز مهار می‌شود، زیرا باور هیزر درباره مادر سم حساس یا ایمن نیست، به این جهت که این طبقه از باورهای او، یعنی باورهایی که ریشه در گواهی سم دارند، واقعیت را ردیابی نمی‌کنند. درست است که این بازسازی دشواری نمونه‌هایی چون دروغگوی شگفت‌انگیز را حل می‌کند، اما دوباره ما را به مسئله زباله گرفتار می‌سازد، زیرا، از طرفی، طبقه باورها به میان می‌آید - باورهایی که در میان‌شان زباله نیز هست - و، از طرف دیگر، شنونده نیز توان تشخیص معرفت از زباله را ندارد.

در نهایت، گرکو می‌گوید که اعتمادپذیری شرطی و برخورد با دادوستد مبتنی بر گواهی همچون برخورد با استنتاج و حافظه، یعنی به صورت «معرفت داخل، معرفت بیرون؛ زباله داخل، زباله بیرون»، نیز راهی از پیش نمی‌برد، چنان‌که دروغگوی شگفت‌انگیز نشان می‌دهد. در واقع، این راهبرد می‌خواهد دشواری را به این سادگی حل کند که اگر به شنونده معرفت منتقل شود پس معرفت دارد و اگر زباله منتقل

1. safety

2. sensitivity

3. Quirky Liar

شود پس زباله دارد. اما دروغگوی شگفت‌انگیز و این که باور هذر دربارهٔ مادر سم معرفت نیست برای رد این راهبرد کافی است.

اکنون گرکو، با این زمینه‌چینی، دیدگاه خود را پیش می‌کشد. او می‌گوید که راهبرد فراگیرش این است که با مسئلهٔ زباله همچون مسئلهٔ عمومیت برخورد شود.^۱ پیش از تفصیل دادن این راه‌حل باید مسئلهٔ عمومیت را به خوبی باز کنیم. در دههٔ ۱۹۸۰، و در تلاش برای ارائهٔ تحلیلی از معرفت که از اشکالات گتیه در امان باشد، دیدگاه‌هایی که ویژگی‌های اعتمادگروانه داشتند شکل گرفتند. همین که کم‌کم جستار به سوی توجیه معرفتی گردش می‌کرد، الوین گلدمن مقاله‌ای پرمایه با عنوان «باور موجه چیست؟» نگاشت و در آن نظریهٔ اعتمادگروی را دیسید (Goldman and Beddor, 2021). گلدمن در این مقاله نشان می‌دهد که ریشهٔ ناپسندگی دیدگاه‌های پیشین در تبیین باور موجه این است که به علت شکل‌گیری یا نگهداری باور توجه نمی‌شود. وقتی شرایط علی ذکر نمی‌شود، همواره می‌توان سناریویی را تدارک دید که همهٔ شرایط دیدگاه در آن برآورده است، اما فرآیند باورساز معیوب شهوداً باورهای ناموجهی را سبب می‌شود. بنابراین، یک دیدگاه بسنده در تعیین شرایط اساسی توجیه باور باید فرآیند(های) باورساز اعتمادپذیر را در بر بگیرد. منظور از فرآیند باورساز سازوکاری تابعی^۲ است که نگاشتی^۳ از برخی حالات به برونداد باور ایجاد می‌کند. فرآیندی اعتمادپذیر است که گرایش به تولید باورهای صادق داشته باشد؛ یعنی دارای ویژگی‌های آماری باشد، مثلاً در ۸۰ درصد موارد صدق را به ارمغان آورد. این نمی‌شود مگر این که فرآیند یک نوع^۴ باشد، نه یک فرد (نمونه، مصداق، نشانه)^۵. اکنون می‌توان از درجهٔ عمومیت نوع-فرآیند پرسید. می‌توان نوع-فرآیند را بسیار کم‌پهنا تعیین کرد، به گونه‌ای که تنها یک مصداق از آن تحقق یابد. در این صورت، آن نوع یا یکسره اعتمادپذیر است یا سراسر غیراعتمادپذیر. همچنین می‌توان آن را پهن تعیین کرد (Goldman, 2012, pp. 29-48). به سخن دیگر، وقتی باوری تولید می‌شود، نمونه-فرآیند تولید باور را می‌توان به شکل‌های مختلفی توصیف کرد، که هر کدام نوع-فرآیندی جدا هستند. چون این نوع-فرآیندها درجه یا ویژگی‌های اعتمادپذیری متفاوتی دارند، می‌توان پرسید که کدام یک از آنها نوع مرتبط است، یعنی نوعی که باید در تثبیت اعتمادپذیری به کار رود؟ برای نمونه، فرض کنید اسمیث در یک بعدازظهر آفتابی از پنجرهٔ خانه به بیرون نگاه می‌اندازد و در نزدیکی خانه درخت افرای نمایانی را می‌بیند. او باور می‌کند که در نزدیکی خانه یک درخت افرا وجود دارد. اینک می‌شاید پرسید که

۱. برخی generality problem را به «مسئلهٔ تعمیم» برگردانده‌اند (کشفی، ۱۳۹۹، ص. ۱۴۵)، اما پیداست که تعمیم با generalization همخوان‌تر است، زیرا هر دو مصدر/اسم مصدر و گذرا هستند.

2. functional operation
3. mapping
4. type
5. token

نوع-فرآیند مرتبط کدام یک از موارد زیر است: فرآیند باورساز آغازشده با بصر، فرآیند تصویر شبکیه‌ای دارای فلان و بهمان ویژگی‌های مشخصه که به باور به وجود درختی افرا در نزدیکی خانه می‌انجامد، فرآیند تکیه بر شکل برگ برای ساختن حکمی درباره‌ی طبقه‌بندی درختان، فرآیند ادراکی طبقه‌بندی نوعی درخت واقع‌شده در پشت مانعی سخت، و غیر اینها. اگر نوع مرتبط را خیلی پهن تعیین کنیم، با دشواری عدم تمایز میان موارد شهوداً متمایز روبرو می‌شویم. و اگر نوع مرتبط را خیلی کم‌پهنا تعیین کنیم، با دشواری مصداق واحد روبرو می‌شویم - مصداق واحدی که تصور اعتمادپذیری آن دشوار است (Goldman, 1993, pp. 49-51; Conee and Feldman, 1998).

بعد از دانستن مسئله‌ی عمومیت، اکنون می‌توان آن را هبرد فراگیر را توضیح داد. همان‌گونه که در خصوص دیگر منابع توجه و معرفت، همچون ادراک حسی، پارامترهای مربوط اعتمادپذیری فرآیند/قوه را تضمین می‌کنند - پارامترهایی که به لحاظ نظری اصولی اند^۱ (برای نمونه، تک‌کاره نیستند، مصادره به مطلوب نیستند) و نتایج درستی را درباره‌ی آنچه می‌توانیم و آنچه نمی‌توانیم با ادراک حسی بدانیم به دست می‌دهند - در خصوص منبع گواهی نیز پارامترهای مربوط با تنگ کردن کانال‌های انتقال و در نتیجه جلوگیری از ورود زباله‌های همراه اعتمادپذیری را هدیه می‌دهند. در اینجا پارامترهای مربوط را تکالیف و دغدغه‌های عملی مشخص می‌سازند، دغدغه‌هایی که خود شکل‌دهنده‌ی جامعه‌ی معرفتی اند.^۲

جوامع معرفتی دو نوع نیاز اطلاعاتی دارند: دستیابی به اطلاعات مربوط به تکالیف عملی‌شان و توزیع آن اطلاعات میان افرادی که به آنها نیاز دارند. نرم‌ها یا استانداردهایی کیفیت این اطلاعات را برای جامعه‌ی معرفتی کارآمد تأمین می‌کنند. جوامع معرفتی مختلف، بسته به تکالیف در دستشان، نرم‌ها یا استانداردهای متفاوتی دارند. فرض کنید پیت در روشنی روز و از فاصله‌ی ۱۰ پایی به ستون‌بندی بتنی پل می‌نگرد. تکلیف او رنگ‌کاری این سازه است، اما پیش از آن باید ترک‌های سازه تعمیر شوند. در اینجا ادراک بصری پیت برای این هدف کاملاً کافی است. اما اگر ما مهندس ایمنی باشیم و تکلیفمان تعیین استواری بتن، ادراک بصری پیت کافی نخواهد بود، زیرا ممکن است ترک‌هایی باشند که برای هدف ما مهم‌اند، همچون ترک‌های داخلی ستون‌بندی، و پیت نمی‌تواند آنها را ببیند. این نرم‌ها یا استانداردها پارامترهایی هستند در رابطه با شرایط و گستره‌ی ادراک حسی کافی برای دستیابی به اطلاعات. همین سخنان در توزیع اطلاعات در جامعه‌ی معرفتی نیز جریان دارد. اکنون فرض کنید پیت در نقش آگاهی‌دهنده قرار دارد. در این صورت، برای هدف نقاشی ستون‌بندی پل، او کاملاً قابل اعتماد است، اما برای هدف مهندسی ایمنی، گواهی‌اش اعتمادپذیر نیست. بنابراین، بسته به تکلیف عملی، هر جامعه‌ی معرفتی نرم‌ها یا استانداردهایی برای کیفیت مناسب دادوستد مبتنی بر گواهی دارد، یعنی پارامترهایی در

۱. یا به طوری که به لحاظ نظری اصولی و قاعده‌مند است تعیین می‌شوند.

۲. یعنی دغدغه‌هایی که جامعه‌ی معرفتی برای پاسخ به آن‌ها شکل گرفته است.

رابطه با شرایط و گستره گواهی کافی برای توزیع اطلاعات.

نرم‌ها یا استانداردهای توزیع اطلاعات هم برای گوینده به کار می‌روند، هم برای شنونده. به این ترتیب، تقسیم‌کاری میان گوینده و شنونده خواهیم داشت. افزون بر این، این موضع اجازه وابستگی پخش (پراکنده، افشاندن، منتشر) به محیط اجتماعی گسترده‌تر را می‌دهد، یعنی مشارکت گوینده و شنونده در یک انتقال اعتمادپذیر با مواردی چون نمایندگی‌های صدور مجوز، سرپرست‌ها، واقعیت‌سنج‌ها، شنودگرها، و مانند اینها تقویت می‌شود و در این زمین می‌نشیند. دیگر این که، در موارد مختلف، گوینده، شنونده، و محیط اجتماعی می‌توانند بار مسئولیت سبک‌تر یا سنگین‌تری داشته باشند؛ مثلاً در دادوستد میان والدین و فرزندان بار انتقال اعتمادپذیر معرفت عمدتاً بر عهده والدین است.

اکنون به آسانی می‌توانیم ببینیم که چطور مسئله زباله حل می‌شود. فرض کنید برای درمان مشکل پزشکی خود به طبیی حاذق با تخصص مربوط مراجعه می‌کنید. هنگام ملاقات پزشک درباره سیاست گتره‌گویی می‌کند و تصورات غلطی را هم در پشتیبانی از دیدگاه‌هایش می‌آورد. در حالی که پزشک در گستره نخست کاملاً اعتمادپذیر است در گستره دوم زباله می‌گوید. اما با توجه به این که هدف از مراجعه به پزشک دریافت اطلاعات درباره وضعیت بیماری است، زباله‌گویی او اهمیت ندارد، یعنی در این تکلیف عملی کانال انتقالی اعتمادپذیر میان شما و او در اجتماعی که به او مجوز داده است تنها گستره اطلاعات پزشکی است. به همین ترتیب، در مثال فرهنگ باورمند به روح نیز پزشکان در دادوستد با بیماران در گستره علائم، پیشرفت، و واگیری بیماری به نحو اعتمادپذیری معرفت را منتقل می‌کنند. اما اطلاعات ناظر به توضیح علل بیماری از گستره اطلاعات مربوط به هدف تکلیف در دست، یعنی درمان، بیرون است. نیز در دروغ‌گویی شگفت‌انگیز سم نمی‌تواند معرفت به گزاره «مادر سم دوست دارد جامه‌های گل‌گلی بپوشد» را به هذر منتقل کند، زیرا نسبت به محدوده وسیع‌تری از اطلاعات غیراعتمادپذیر است.

گرکو با پرداختن به یک اشکال سخن خود را به پایان می‌برد. اشکال می‌گوید که گاهی دغدغه‌های عملی مربوط یا پارامترهای مربوط معلوم نیستند. پاسخ گرکو همان پاسخ مارک هیلر^۱ به مسئله عمومیت است: بافت پارامترهای مربوط را درست می‌کند، به شیوه‌ای بسیار پیچیده که به سادگی نمی‌توان آنها را تحت قاعده درآورد. تلاش برای یافتن قاعده‌ای که می‌تواند پارامترهای مربوط را در هر مورد تعیین کند معقول نیست. زیرا، از طرفی، به ویژگی‌های بافتی بیشماری که در تعیین پارامترها نقش دارند دسترسی نداریم و، از طرف دیگر، با توجه به این که به اندازه کافی در بازشناسی اعتمادپذیری یک فرآیند برای اهداف عملی زبردست هستیم، از چنین اصلی بی‌نیازیم.

با شنیدن این پاسخ تند به ذهن می‌آید که باید مسئله عمومیت را کنار گذاشت، زیرا بافت و عملکرد

ماهرانه ما در آن بافت مشکل را حل می‌کند. اما گرکو می‌گوید که اصلاً این طور نیست؛ برعکس، باید تا آنجا که می‌توانیم در تعیین پارامترهای مرتبط تلاش کنیم. نکته اینجاست که نباید انتظار داشته باشیم که این جزئیات بتوانند با وضوح و تمامیت تعیین شوند و به شکل قاعده‌ای درآیند که در همه موارد به کار رود (Greco, 2020, pp. 185-199; 2018; 2019).

اشکالات

گرکو با نگاهی برون‌گروانه در صدد حل مسئله زباله برمی‌آید. از این رو، ما نیز در بررسی کار او در همین چارچوب حرکت می‌کنیم و از نقد او از چشم‌اندازی درون‌گروانه می‌پرهیزیم.

۱. نخستین اشکال به صورت‌بندی گرکو از مسئله وارد است. او مسئله خود را «تیین چگونگی انتقال معرفت در کنار انتقال زباله» می‌داند. در عین حال، پاسخی که می‌دهد تنها انتقال معرفت و محدوده صحیح آن را مشخص می‌سازد. به عبارت دیگر، میان طرح مسئله و پاسخ به آن سازگاری نیست. مسئله این است که چطور معرفت و زباله با هم و در کنار هم منتقل می‌شوند، و نه تبیین تفاوت میان انتقال معرفت و انتقال زباله. اما پاسخی که پیش می‌کشد محدوده دقیق انتقال معرفت، یعنی کانال‌های انتقال موفق در برابر کانال‌های انتقال ناموفق، را به وسیله تکالیف عملی شکل‌دهنده جامعه معرفتی مشخص می‌سازد. بنابراین، بهتر است مسئله به شیوه زیر صورت‌بندی شود: بر پایه دیگر نظریات انتقال معرفت، معرفت درست در کنار زباله، بدون این که میان آن‌ها تمایزی گذارده شود، منتقل می‌شود؛ و این از نظر معرفتی بد است. چطور می‌توان از آن دوری جست؟ به سخن دیگر، با چه راهکارهایی می‌توانیم از ورود این زباله‌ها به گستره معرفتی‌مان جلوگیری کنیم؟

پاسخ گرکو دقیقاً به این مسئله مربوط است آنگاه که مسئله زباله را همچون مسئله عمومیت می‌انگارد و می‌نویسد:

راهبرد فراگیر من این خواهد بود که با مسئله زباله به عنوان یک مسئله عمومیت برخورد کنم. استدلال خواهم کرد که کلید حل مسئله این است که پارامترهای کانال‌های انتقال، شامل محدوده محتوایی که کانالی خاص می‌تواند منتقل کند، را به درستی درک کنیم. [...] اما مسئله همچون قبل است: چطور پارامترهای مرتبط را به شیوه درست تعیین می‌کنیم؟ یعنی، به شیوه‌ای که (آ) به لحاظ نظری اصولی باشد (برای نمونه، نه تک‌کاره، نه مصادره به مطلوب) و (ب) در خصوص آنچه می‌توانیم و نمی‌توانیم با انتقال بدانیم نتایج درستی را به دست دهد (Greco, 2020, pp. 192-193).

به صورت پیش‌فرضی این یک واقعیت است که معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود، یعنی هر دو از طریق یک کانال خیلی پهن منتقل می‌شوند. با آغاز نظرورزی و نگاه دقیق به این پدیده تند به ذهن می‌آید که وقتی زباله از کانالی حاصل می‌شود باید به همه فرآورده‌های آن کانال شک کرد. به عبارت دیگر، باید

آن کانال و منبع معرفت را به کلی کنار گذاشت. اما، بالاخره، این منبع معرفت نیز منتقل می‌کند و باید آن را غنیمت شمرد. پس می‌توان پرسید آیا راهی برای غربال این معرفت‌ها از زباله وجود دارد؟ گرکو به طریقی که گذشت پاسخ مثبت خود به این پرسش را توضیح می‌دهد، یعنی از طریق تنگ کردن کانال انتقال. اکنون با این نتیجه می‌توان آن واقعیت ابتدایی را تبیین کرد و توضیح داد که چگونه معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود: از طریق پهن دیدن کانال انتقال و عدم توجه به شرایط و گستره توزیع معرفت یا باور موجه در تکلیف عملی خاص. به طریقی دیگر، آن واقعیت ابتدایی با شهود معرفت‌شناختی ما سازگار در نمی‌آید و این پرسش را برمی‌انگیزد که چگونه معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود در حالی که یکی باید منتقل شود و دیگری نه. به طریق سوم، پرسش این است که چطور دو امر کاملاً متفاوت می‌توانند در کنار هم و به مانند هم از کانالی واحد منتقل شوند، کانالی که اصولاً باید حکم واحدی در خصوص انتقال‌دهندگی معرفت یا انتقال‌نادهندگی آن داشته باشد.^۱

ممکن است اشکال شود: نویسنده در تقریری از صورت‌بندی خود آورده است که «بر پایه دیگر نظریه‌های انتقال معرفت، معرفت درست در کنار زباله، بدون این که میان آن‌ها تمایزی گذارده شود، منتقل می‌شود؛ و این از نظر معرفتی بد است. چطور می‌توان از آن دوری جست؟»، در حالی که این برداشت از نظریه‌های دیگر درباره معرفت مبتنی بر گواهی دقیق به نظر نمی‌رسد. فردی چون لکی شروط ششگانه‌ای را به میان می‌آورد (دری نوگورانی، ۱۳۹۷-الف، صص. ۱۰۳-۱۲۶) که با آنها انتقال زباله، اگر نگوییم صفر، بسیار محدود می‌شود. در پاسخ می‌گوییم که نویسنده اصراری بر «بر پایه دیگر نظریه‌های انتقال معرفت» ندارد و می‌توان آن را با «این یک واقعیت درباره انتقال معرفت است که» جایگزین کرد. اما یک مبرر ما را به آن گونه سخن گفتن واداشت. قصد ما صورت‌بندی مسئله گرکو بود و او، آن گونه که گذشت، این اشکال را در نظریه‌های دیگر می‌دید که بر اساس آنها معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود، بی آن که تبیینی بیابد و میان آن‌ها تمییز داده شود.

۲. بر اساس این راه‌حل، ما، بسته به تکالیف عملی، پارامترهای مربوط تضمین‌کننده اعتمادپذیری را تعیین می‌کنیم. اکنون سؤال این است: از کجا معلوم توجه به تکالیف عملی معرفت یا باور موجه به ارمان آورد؟ چنان که گذشت، پارامترهای مربوط باید دارای دو ویژگی باشند: به لحاظ نظری اصولی باشند^۱ و نتایج درستی را درباره آنچه می‌توانیم و آنچه نمی‌توانیم با گواهی (ادراک حسی، یا هر چیزی) بدانیم به دست دهند. در این راه‌حل، ویژگی اول پارامترهای مربوط حاصل است، زیرا به لحاظ نظری اصولی‌اند یا به طوری که به لحاظ نظری قاعده‌مند است تعیین می‌شوند. دلیل این امر آن است که با به

۱. این غایت تلاش و توان ما بود تا صورت‌بندی گرکو را درست جلوه دهیم. و البته مقاله «انتقال ایمان (وزباله)» (Greco, 2018) نیز تا حدودی کمک‌کارمان بود.

۲. یا به طوری که به لحاظ نظری اصولی یا قاعده‌مند است تعیین شوند.

میان آوردن دغدغه‌های عملی اصلی کلی می‌سازد به این صورت که «دغدغه‌های عملی پارامترهای مربوط یعنی شرایط و گستره تولید یا توزیع معرفت یا باور موجه را به دست می‌دهند». اما آیا ویژگی دوم هم حاصل است؟ اگر بله، دلیل این که با به میان آمدن دغدغه‌های عملی به نتایج درستی، درباره آنچه می‌توانیم و آنچه نمی‌توانیم با گواهی (ادراک حسی، یا هرچه) بدانیم، دست می‌یابیم چیست؟ ممکن است گفته شود که این بدیهی است که دغدغه‌های عملی پارامترهای مربوط را به گونه‌ای تعیین می‌کنند که به نتایج درستی، درباره آنچه می‌توانیم و آنچه نمی‌توانیم با گواهی (ادراک حسی، یا هرچه) بدانیم، دست یابیم. اما این پاسخ در واقع پاک کردن مسئله است، زیرا اگر ما بدانیم که چگونه به نتایج درستی می‌رسیم، دیگر زباله‌ای نخواهد بود تا نگران بیرون کردن آن باشیم.

بگذارید با استفاده از مثال خود گرکو نشان دهیم که صرف دغدغه‌های عملی نمی‌توانند مانع ورود زباله شوند. در خصوص فرهنگ باورمند به روح، از قضا، سخن پزشک درباره سبب علائم، پیشرفت، و واگیری بیماری یکسره در گستره تعیین شده با تکلیف عملی یا همان درمان است. پزشک چون سبب را می‌داند یارای درمان را دارد. و از همین جاست انگیزه مراجعه مردم به او. اما همین پزشک، در عین حال، به روح قائل است و آن را بهترین تبیین برای بیماری و درمان می‌داند و با تجویز نسخه خود سعی در دور کردن همان روح دارد. بنابراین، با این که تکلیف عملی (درمان) و پارامترهای مربوط (سبب، علائم، پیشرفت، و واگیری بیماری، پیش‌بینی بیماری، نسخه‌ای برای درمان بیماری، و غیر این‌ها) معلوم‌اند، پزشک همچنان زباله را گواهی می‌دهد.

۳. دیدیم که گرکو با نوعی زمینه‌گرایی و تکیه بر زبردستی ما تلاش کرد اشکال روشن نبودن دغدغه‌های عملی یا پارامترهای مربوط را پاسخ گوید. اما پاسخ او قانع‌کننده نیست، زیرا اگر زمینه و زبردستی ما برای تشخیص پارامترهای مربوط یا درجه عمومیت کافی است، اساساً مسئله عمومیت یا مسئله زباله شکل نمی‌گیرد تا ما به دنبال پاسخ آن باشیم. اگر فرد با زبردستی و بودن/آگاهی/توجه در/از/به زمینه از عهده شناسایی کانال مربوط برآید، ما همواره به معرفت می‌رسیم و دیگر زباله‌ای قلمرو باورهای ما را آلوده نمی‌کند. این در حالی است که سخن ابتدا از این امر پیش‌پاافتاده آغاز شد که معرفت در کنار زباله منتقل می‌شود.

اما گرکو می‌گوید که باید تا آنجا که می‌توانیم در این خصوص روشن‌نگر باشیم. در عین حال، در جایی که نمی‌توانیم روشن‌نگری کنیم نیز دشواری‌ای پیش نمی‌آید، زیرا زمینه و زبردستی ما این نقص را پوشش می‌دهد. اکنون سؤال اینجاست که وقتی زمینه و زبردستی ما در موارد پیچیده^۱ ما را به راه درست هدایت می‌کند، چرا در موارد ساده‌تر ما را به راه درست رهنمون نشود تا نیازمند شناسایی پارامترهای مربوطه نباشیم؟

۱. مواردی که، به گفته شما، انتظار تعیین جزئیات در آنها با وضوح و تمامیت و به شکل قاعده‌ای فراگیر بیجاست.

افزون بر این که معیاری برای زبردستی فردی نسبت به دیگری در دست نیست، این گونه هم نیست که بافت هدایتگر فرد به معرفت باشد؛ زیرا علاوه بر این که بافت‌ها به سادگی از هم تفکیک‌پذیر نیستند، ممکن است فرد اقتضای بافت را نداند یا بدان توجه نداشته باشد.

۴. راه‌حل گرکو تا اندازه‌ای فردمحور می‌نماید. این در حالی است که در انتقال معرفت ابعاد اجتماعی و حقوقی بسیار مایه‌ورند، به ویژه هنگامی که از امور عادی، غیرمهم و نابارور برای دروغ فراتر می‌رویم و به امور نامأنوس، مهم، و بارور برای دروغ همچون گزاره‌های علمی یا پزشکی می‌رسیم. در این موارد ما به نظامی اعتبارسنج نیاز داریم تا گزاره‌ها در درون آن محک بخورند. اساساً جنبه‌ای از فلسفه شکل‌گیری دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، نشریات، و دیگر نهادهای مرتبط و همچنین جنبه‌ای از فلسفه وجود قوانین این است که انتقال معرفت، و همچنین تولید آن، را اعتمادپذیر سازند. به عبارت دیگر، این ساختارهای اجتماعی و قوانین حقوقی و جبهی معرفت‌شناختی هم دارند، چنان که پول و قدرت نیز دارند.

دیدیم که گرکو به کوتاهی اشاره می‌کند که انتقال معرفت در یک محیط اجتماعی گسترده‌تر شکل می‌گیرد و با سازوکارهایی در آن تقویت می‌شود. او در هر سه موضعی که درباره زباله می‌نویسد به همین میزان بسنده می‌کند. اما چنان که در ابتدای این نوشتار یاد کردیم کتاب *انتقال معرفت* کتابی جامع در معرفت‌شناسی گواهی است که تلاش دارد دیدگاهی نو برای فروکشایی بسیاری از مسائل این حوزه پیش نهد.

وقتی به فصل چهارم و هفتم این کتاب، به ترتیب، با عناوین «هنجارهای اجتماعی و حساسیت‌های اجتماعی» و «آموزش و انتقال فهم» باز می‌گردیم، نکات سودمندی در این خصوص می‌یابیم. در فصل چهارم گرکو دو اشکال در برابر چارچوب اقتصاد اطلاعات پیشنهادی خود مطرح می‌کند. نخست این که چه چیزی اعتمادپذیری دادوستد مبتنی بر گواهی را تأمین می‌کند اگر همچون فروکاست‌گروان نگوئیم که شواهد شنونده آن را برآورده می‌کند؟ و دوم این که آگاهی شنونده از این اعتمادپذیری دادوستد مبتنی بر گواهی چطور تبیین می‌شود اگر، مجدداً، مانند فروکاست‌گروان نگوئیم که شواهد شنونده این مهم را بر عهده دارد؟ گرکو برای فروکشایی این دو مشکل ایده هنجارهای اجتماعی - برای اولی - و حساسیت‌های اجتماعی را - برای دومی - به میان می‌آورد. این هنجارها چیزی در میان هنجارهای میان‌فردی و روابط رسمی نهادی هستند. آن‌ها سه ویژگی اساسی دارند: نظم واقعی رفتارند، افزون بر توصیف تجویزند، و دست‌کم تا اندازه‌ای به جهت تجویزی بودن توصیفی‌اند. هنجارهای اجتماعی از دو راه همنوایی با خود را برمی‌انگیزانند: پاداش و تنبیه، و درونی شدن^۱. روابط والدین-فرزند را در نظر آورید. یک هنجار این است که والدین باید ایمنی فرزندان را برآورند. نیز روابط دوست-دوست را در نظر بگیرید. یک هنجار این است که دوست در اموری چون رفتن به مهمانی راست بگوید. این هنجارها افزون بر این که میان‌فردی

هستند و دو سوی رابطه بر اساس رابطه فرد-فرد و ذهن خوانی به یکدیگر اعتماد دارند و بر همین اساس نیز انتظاراتی از یکدیگر دارند، اجتماعی نیز هستند، یعنی بر دادوستد میان نقش‌های اجتماعی تعریف شده حاکم‌اند و مردم جامعه انتظار عمل طبق آن را دارند و کژروان را نکوهش می‌کنند. گرکو در اینجا اشاره می‌کند که در بسیاری موارد قوانین نهادی و حقوق موضوعه با این هنجارهای اجتماعی همپوشانی دارند. به طور کلی، این قوانین و حقوق از طریق پاداش و تنبیه نقش معرفی می‌ورند. گرکو در فصل چهارم به همین میزان بسنده می‌کند (Greco, 2020, pp. 68-86).

در فصل هفتم می‌افزاید که این قوانین نهادی که در کیفیت دادوستد مبتنی بر گواهی نقش دارند بالای هنجارهای اجتماعی غیررسمی و روابط میان فردی قرار دارند. برای نمونه، در رابطه پزشک-بیمار قوانینی طراحی شده‌اند تا راستی و شایستگی پزشک را تضمین کنند. این قوانین در شکل آیین‌نامه‌های دولتی، قراردادهای حقوقی، استانداردهای حرفه‌ای، و اخلاق حرفه‌ای نمود می‌یابند. در آموزش، ما با طراحی نهادهای رسمی آموزش محیطی اجتماعی را سامان داده‌ایم که یکی از مهم‌ترین اهدافش انتقال معرفت و فهم -به معنای معرفت نظام‌مند از روابط وابستگی مربوطه- است. این در برنامه‌های آموزشی و راهبردهای تربیتی کاملاً نمایان است. افزون بر این، ساختارهای اجتماعی گسترده‌تری چون صدور پروانه، تأیید اعتبار، ارزیابی هم‌تایان، فشار بازار، و نشانگرهای خوش‌نامی این نهادهای آموزشی رسمی را در بر می‌گیرند. این‌ها همه برای شکل دادن به کانال‌های اعتمادپذیر جریان اطلاعات به میان آمده‌اند. همه آنچه گفته شد یکراست در تولید معرفت نیز برجای است و تنها با انتقال معرفت در پیوند نیست^۱ (Greco, 2020, pp. 126-144).

۵. این راه‌حل همچنان جلوی بخت را نمی‌گیرد. و می‌دانیم که بخت را به معرفت راهی نیست، وگرنه هر باور صادقی معرفت می‌بود. رابطه پزشک-بیمار را در نظر آورید. همچنین جامعه‌ای را در نظر بگیرید که در آن هم انواع طب سنتی به رسمیت شناخته می‌شود هم انواع طب مدرن. افزون بر این، توجه کنید که در هر یک از موارد یادشده، برای نمونه طب سنتی ابن‌سینایی، پزشکان بسیاری هستند. هر یک از این شقوق ذکرشده درجه اعتمادپذیری متفاوتی دارند و برخی سراسر زباله منتقل می‌کنند، در عین این که در جامعه به رسمیت شناخته شده‌اند. برای نمونه، در طب مدرن پزشکان فراوانی داریم که همگی در راستی و شایستگی یکسان نیستند، هرچند تنها درباره امور پزشکی سخن بگویند. از قضا گرکو به این بخت اعتراف می‌کند و آن را می‌پذیرد. او در پاسخ به اشکال جاناناتان و نوبیگ^۲ می‌گوید که انتقال معرفت تاب‌میزانی از بخت را دارد. چنانکه در گرکو (Greco, 2020, pp. 134-144) می‌خوانیم، و نوبیگ با به میان

۱. سخن ما در پیوند با نظام اعتبارسنج و نقش ساختارهای اجتماعی و قوانین حقوقی و پول و قدرت در معرفت را در رساله دکتری نویسنده (متولی، ۱۴۰۲، صص. ۱۰۱-۱۴۷) ببینید.

آوردن مثال سلطه کمانچی^۱ بر سرزمین‌های جنوبی آمریکا می‌گوید که تلقی شما از فهم، به عنوان معرفت نظام‌مند از روابط وابستگی، باید بازدارنده بخت باشد، زیرا نوعی معرفت است و بخت در معرفت راه ندارد. این در حالی است که فهم با نوعی از بخت معرفتی سازگار است. پاسخ گرکو این است که سخن ما در انتقال معرفت و فهم به ما اجازه می‌دهد که بگوییم فرد تاریخ واقعی کمانچی را هم می‌داند هم می‌فهمد، زیرا از طریق خواندن یک کتاب اعتمادپذیر این معرفت و فهم به فرد منتقل شده است. اساساً هنجارها و قوانینی که محیط اجتماعی ما را شکل می‌دهند تا اندازه‌ای برای ایجاد کانال‌های اعتمادپذیر جریان اطلاعات طراحی شده‌اند. همچنین قرار گرفتن در این کانال‌های اعتمادپذیر کمی چاشنی شانس را در خود دارد.

اما گرکو می‌تواند پاسخ دهد که معرفت‌شناسی امروزه دیگر بر مدار یقین (باور) نمی‌چرخد که هیچ‌گونه بختی در آن راه نداشته باشد. محور معرفت‌شناسی اکنون احتمال است که با اندازه‌ای بخت سازگار است. آنچه این سخن را تأیید می‌کند مسئله درجات توجیه و باور در معرفت‌شناسی امروز است. مؤید دیگر دیدگاه‌های برون‌گروانه توجیه و معرفت‌اند.^۲

نتیجه‌گیری

گرکو مسئله‌ای را با عنوان «مسئله زباله» در معرفت‌شناسی گواهی پیش می‌کشد. آنگاه با بهره‌گیری از چارچوب اقتصاد اطلاعات خود، که با آن برای بسیاری از مسائل معرفت‌شناسی گواهی چاره‌اندیشی می‌کند، به حل آن می‌پردازد. ما در این مقاله نشان دادیم که صورت‌بندی او از مسئله مناسب نیست و می‌توان صورت‌بندی نویی از آن ارائه داد. در عین این که یک ویژگی برجسته کار او عبارت است از عرضه دیدگاهش در یک دستگاه سازگار، نمی‌توان آن را راه‌حل موفقی به شمار آورد، زیرا دو اشکال اساسی دارد: نخست، تبیینی از این که چگونه به میان آمدن تکالیف عملی نتایج درستی را به بار می‌آورد به دست نمی‌دهد؛ دوم، چنین نیست که تکالیف عملی و پارامترهای مربوط همیشه معلوم باشند، و راه‌حل گرکو از طریق توجه به زمینه و زبردستی ما در راهیابی به پارامترهای مربوط نیز گره‌ای از کار نخواهد گشود. افزون بر این، دو اشکال دیگر نیز به گرکو وارد است: نخست، بخت را به معرفت راه می‌دهد در حالی که معرفت با بخت سر سازگاری ندارد؛ دوم، دیدگاهش تا اندازه‌ای فردمحور است و ابعاد اجتماعی، حقوقی، و سیاسی معرفت را نادیده می‌گیرد. با وجود این، این دو اشکال اخیر رفع‌شدنی‌اند. با توجه به هم‌سرنوشتی

1. Comanche

۲. برخی سخت بر این باورند که یقین مؤلفه جدایی‌ناپذیر معرفت است و بدون آن آنچه داریم دیگر معرفت نیست. اینان دو دلیل می‌آورند که احتمال را به معرفت راهی نیست: پارادکس بخت‌آزمایی و عدم امکان انصاف احتمال به صدق (کشفی، ۱۳۹۹، صص. ۱۵-۱۸). بحث بیشتر در این خصوص را می‌توانید در رساله دکتری نویسنده (متولی، ۱۴۰۲، صص. ۱۳۶-۱۴۰) ببینید.

مسئله زباله با مسئله عمومیت، می‌توان اولی را همچون دومی چالشی بزرگ در برابر دیدگاه‌های برون‌گروانه معرفت دانست. به این ترتیب، نیاز به جنبه درون‌گروانه معرفت باز هم بیش از پیش احساس می‌شود.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی گزارش نکرده‌اند.

فهرست منابع

- خداپرست، امیرحسین. (۱۳۹۴). باور دینی و خودآیینی عقلانی. پژوهشنامه فلسفه دین، ۱۳(۲۶)، ۹۱-۱۱۲.
<https://doi.org/10.30497/prr.2016.1750>
- خداپرست، امیرحسین. (۱۳۹۷). باور دینی و فضیلت فکری: تحول اخلاق باور دینی در تعامل با معرفت‌شناسی فضیلت‌گرایانه زاگزبسکی. هرمس.
- دری نوگورانی، علیرضا. (۱۳۹۷/الف). توجیه مبتنی بر گواهی باورهای دینی [رساله دکتری، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی].
- دری نوگورانی، علیرضا. (۱۳۹۷/ب). بررسی مقایسه‌ای توجیه باورهای مبتنی بر گواهی و حجیت خبر واحد (با تمرکز بر آرای الیزابت فریکر و شیخ انصاری). جستارهای فلسفه دین، ۷(۱۶)، ۸۱-۱۰۱.
- دری نوگورانی، علیرضا، و اکبری، رضا. (۱۳۹۸). دیدگاه الیزابت فریکر درباره توجیه باورهای مبتنی بر گواهی: بررسی انتقادی. پژوهش‌های فلسفی، ۱۳(۲۶)، ۱۴۷-۱۶۸.
<https://doi.org/10.22034/jpiut.2019.8035>
- دهقانی‌نژاد، عباس. (۱۳۹۵). معرفت‌شناسی گواهی از دیدگاه قاضی عبدالجبار معتزلی. پژوهشنامه فلسفه دین، ۱۴(۲۸)، ۶۹-۸۲.
<https://doi.org/10.30497/prr.2017.1908>
- علی‌نظارتی‌زاده، مرتضی. (۱۳۹۱). گواهی به مثابه منبع تولید معرفت: بررسی و تحلیل دیدگاه جنیفر لکی. نقد و نظر، ۱۷(۶۸)، ۷۵-۹۵.
- کشفی، عبدالرسول. (۱۳۹۹). چیستی و امکان معرفت. سمت.
- متولی، مرتضی. (۱۴۰۲). چیستی و اعتبار معرفت‌شناختی تجربه‌ی دینی نزد سهروردی: گزارش، تحلیل، و نقد [رساله دکتری، دانشگاه تهران].
- محمدی، عبدالله. (۱۳۹۲). ارزش معرفت‌شناختی گزاره‌های تاریخی. آیین حکمت، ۵(۱۷)، ۱۵۹-۱۸۸.
- محمدی، عبدالله. (۱۳۹۵). ارزش معرفت‌شناختی دلیل نقلی. مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

References

- Ali Nezaratzadeh, M. (2012). Testimony as generative source of knowledge: a study and an analysis of Lackey's view. *Naqd va Nazar*, 17(68), 75-95. [In Persian]
- Conee, E., & Feldman, R. (1998). *The generality problem for reliabilism. Philosophical Studies: An International Journal for Philosophy in the Analytic Tradition*, 89(1), 1-29.
- Dehqaninejad, A. (2017). Qadi Abd al-Jabbar on testimony, an epistemological approach. *Philosophy of Religion Research (Namah-i Hikmat)*, 14(28), 69-82.
<https://doi.org/10.30497/prr.2017.1908>. [In Persian]
- Dorri Nogoorani, A. (2018a). *Towjih mubtani bar govahi-yi bavarha-yi dini [Testimonial justification of religious beliefs]*. Doctoral Dissertation. Institute for Humanities & Cultural Studies. [In Persian]
- Dorri Nogoorani, A. (2018b). A comparative study of testimonial justification and the justification of single report (in Fricker and Ansari). *Philosophy of Religion Studies*, 7(16), 81-101. [In Persian]

- Dorri Nogoorani, A., & Akbari, R. (2019). Elizabeth Fricker on testimonial justification: a critical review. *Journal of Philosophical Investigations*, 13(26), 147-168. <https://doi.org/10.22034/jpiut.2019.8035>. [In Persian]
- Goldman, A. I. (1993). *Epistemology and cognition*. Harvard University Press.
- Goldman, A. I. (2012). What is justified belief? In *Reliabilism and contemporary epistemology: essays*. Oxford University Press.
- Goldman, A. I., & Beddor, B. (2021). Reliabilist epistemology. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy*.
URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/reliabilism/>
- Greco, J. (2018). Transmitting faith (and garbage). *European Journal for Philosophy of Religion*, 10(3), 85-104. <https://doi.org/10.24204/ejpr.v10i3.2604>
- Greco, J. (2019). The transmission of knowledge and garbage. *Synthese*, 197, 2867-2878. <https://doi.org/10.1007/s11229-019-02090-3>
- Greco, J. (2020). *The transmission of knowledge*. Cambridge University Press.
- Kashfi, A. (2021). *Chisti va imkan-i ma'refat*. Samt. [In Persian]
- Khodaparast, A. (2016). Religious belief and intellectual autonomy. *Philosophy of Religion Research (Namah-i Hikmat)*, 13(26), 91-112. <https://doi.org/10.30497/pr.2016.1750>. [In Persian]
- Khodaparast, A. (2019). *Bavar-i dini va fazilat-i fikri; tahavvul-i akhlaq-i bavar-i dini dar ta'amul ba ma'refat shenasi-yi fazilat geryane-i Zagzebski*. Hermes. [In Persian]
- Muhammadi, A. (2013). Epistemic value of historical accounts. *Ain-e Hikmat*, 5(17), 159-188. [In Persian]
- Muhammadi, A. (2017). *Arzish-i ma'refat shenakhti-yi dalil-i naqli [The epistemological value of religious proof]*. The Imam Khomeini Education & Research Institute. [In Persian]
- Mutavalli, M. (2024). *Chisti va i'tibar-I ma'refat shenakhti-yi tajrube-yi dini nazd-i Suhrawardi: guzaresh, tahlil, va naqd* [Suhrawardi on the Quiddity and Epistemological Credibility of Religious Experience: An Account, Analysis, and Criticism]. Doctoral Thesis. University of Tehran. [In Persian]
- Swinburne, R. (2004). *The Existence of God*. Clarendon Press.